

رهه ندى په روږدۍ لى ئددې بنداندا.. رږزا شوان

له بهر گړنگي ئددې بندان لى ئممه و له داهاتوودا، ئم سږدېم به (سږدېمى ئددې بندان) دادې نرته. ئددې بندان به هه موو ژانر كانيي وو (چيرك، هه نراو، په خشان، شان، رمان، ئپرت) گړنگي كى گورې له ژيانى منداندا هه يه. چونكه رږز كى گړنگي له دزينه وې جيهانى دږو و ناو وې مندان هه يه. به تايد تيش له ساېانى يه كمى ته مېنى ژيانياندا، كه وېك ئيسفنج وان، هه موو زانيارىي كى دږوب ريان هه د مژن، دوايى لى كياندېن وو و لىيان ته دگېن.

گړنگي ئددې بندان له ودايې، كه به شدارى له ئامادې كړدن و پگې ياندى نه وې كى نو دا دكات، به هه ناندې داهاتووي كى خوازراوى گشتېر به كورد و كوردستان. به يه ئددې بندان به په ويستىي كى گړنگي نيشتمانى و نه ته وې د زانرته. مږج كى په ويست و گړنگيش له مږج كانى گشتې كړدى رږ شنبيريي كى خوازراو. ئددې بندان، زانست و هونږ و يه كه له هونږ جوانې كان، كه بيركه و هه سته كانى مندانان بنيات دته. گړنگي له و شدايې، كه هه ش و خياى مندانان دږو وژننه و ئارزوو و بهر و راز و نیاز و توانا كانيان په دږد خات و خون و هيو و ئارزوو كانيان د هه نه ته دى.

تا ئستا زياتر له د نووسينم دږ بارې ئددې بياتى مندانان و گړنگي كانى به مندانان نووسي و به او مكدوونه ته وې. به ديان نووسينى تر يش هه دږ بارې ئددې بندان بنووسم هه شتا هه كمه. چونكه به زمانه جياواز كانى گېلانى جيهان به سږدان كتهب دږ بارې ژانر كانى ئددې بندان نووسراون و چاپكراون و له جيهاندا به او كراونه ته وې. ئم مېش به گېي به گړنگي ئددې بندان له ژيانى گېلاندا. لىم روانينى ستراتيژييه وې، كه مندانانى ئممه مان سږ كړد كانى به يانيمان، وات داهاتووي هه رگېل و وې تېك له دېستى مندانانى ئممه يان دايه. به يه چنده گړنگي به ئددې بياتى

مندایانی کوردمان بدین هر که م. چونکه گرنگیدان به مندایان گرنگیدان به ئم و به داتوومان. به گومان منایان کانمان گرنگترین سامان و سرمای و ژرخانی نتم و یمان. م به سیشمان له ئدبی مندایان، ئ و ئدبی به باشی که هموو م رجکی به ویستی له خگرتوو به. چونکه هموو نووسینه کی لاواز و کا و کرچ، له ژر ناوی (به مندایان) ناچتم خانای ئدبی مندایان و. مندایانیش ئ و نووسینانای که به دبی خیان ن بهت و چتر و خشیان له ورنه گرن، به ئدبی خیان نازان.

دکتر (محمد شاکیر سعید) دت: "زهر له وانای که به مندایان نووسراون، له راستیدا گونجاوین به مندایان، چونکه له ناستی مندایان به رزترن. یان له گله لاینی پله رو ردیی مندایاندا ناگونجه. یان له بهر ئوی که به ها ر وشتیه کانیان له خن گرتوون، که به شداری له پله رو ردی کردن و پله گ یاندنی مندایاندا دکن."

جیاوازیش له نهوان نووسینی مندایان و نووسین به مندایاندا هیه. ئ و بابتم ئدبی بیانی که مندایان خیان دیان نووسن و له میانیه و گوزارشت له هست و سهز و خیا و له خون و له هیواکانیان دکن و به هر و تواناکانی خیان د ردخن. ئم نووسینان گله به زیرکی و سهز داری تواناکانی مندایان دکن. دبن هاندانیان به پله شکوتن و داهه نان، سهز ای ئ و ش خشیان پله به خشن. چونکه واهست دکن، ئ و نووسینان، گهر ساکار و سادشبن، زادی خیا و بیر و هله و گوزارشتی راستیه خیان. جیاوازیان هیه له گله ئ و ئدبیاتی که گله ورسایان به یان د نووسن. که رنکه هله جار گوزارشت له خون و خیا و هیواکانیان و له راز و نیازی پاکیان و له ناخی د و دروونی مندایان نکن.

به گومان ره هندی پله روی له ئدبی مندایاندا، لایه نکی گرنک و کاریگر و چاره نووسساز له گله کردن و بنیاتنای که سایه تی دروستی مندایان. به تایبته له م سهز دایا، که سهز دمی شه شه کنه لایا و داهه نانی سهز و سهز مریه، پله یوندی کردن ئاسانه تر بوو، هیه کانی فله کردن و گله کردن ر شنبیری مندایانیش زه رتربوون و ناستی زیرکی و هله شیری و و رگرتنی مندایانیش به رزتر بوون ت و.

ئدبی مندایان هله کارکی گرنکی پله رو ردی مندایان. به کو ئدبی مندایان و به ها پله رو ردیه کان دووان و له یه کتری جیا نانه و تله واکری یه کترین و کاریگر ییان له سهز

یہ کتری ھے۔ بے کورتی ئدے بی منداہان و پےروردے منداہان گیانے کن و لے دوو جے ستدان۔

ئگےر ھیوا و ئامانجی ئستا داهاتووبےت، ئوے رے ھے ندی پےروردے ییے کے داهاتووی ئدے بی منداہان دیاری دے کات۔ چونکہ ئدے بی منداہان لے پلے یے کے مدا، ئدے بے کی پےروردے ییے۔ بنما پےروردے ییے کانن کے راستی و بوارے کانی داهاتووی ئدے بی منداہان دروست دے کن۔ ھر گے انکاری و پے شک و تنے کے لے م ئدے بے دا بکرت، پے ویستے لے دے روازے پےروردے وے تے پے ست۔ نووسے رانی بوارے کانی ئدے بیاتی منداہانی کوردمان ئے م راستیے دے زانن، بے یے گرنگیے کی زے ریان بے رے ھے ندی پےروردے ییے داوے و پانتے ییے کی زے ری لے نووسے ییے ھے م جے رے کانیا ندا گرتے تے وے۔ واتے نووسے رانی ئدے بی منداہان ئگےر پےروردے کار نے بن، ناتوانن مے بے ست و پے یامے کانیان بے منداہان بگے یین و ئدے بے کی تازے ھاوچے رخ و پے شک و تووی خوازراو بے رھے م بھے نن۔

زاناکان و بیرمے ندان بے دے ژایی سے ردے مے کانی مے ژوو، رے یی ئدے بی منداہانیاں بے رز و گرنگ نرخانے دوون لے پےروردے کردنی منداہاندا۔ چونکہ ئدے بی منداہان کے کے یے کی سے رے کی بے ھے زے لے بنیاتنانی کے سایے تی دروستی منداہان۔ لے رے گے یے بے شداریکردنی لے گے شے کردنی بیر و ھے ش و دے روون و سے زداری و زمانی و دے وے مے ندکردنی ژیانی رے شنبیریان، کے بے رے شنبیری منداہان ناوی دے بے یین۔ ئدے بی منداہان رے کے کی کاریگے ریشی لے بے کے مے یے تیکردنی منداہاندا ھے یے۔ ھر لے لے یی ئدے بے بیش وے روانینیان بے ژیان و داهاتوو فراوتر دے بے ت۔

لے رابے ردوودا ئے رک و بے رے رسیارے تی پےروردے کوردن و ئاراستے کردنی منداہان، تے نیا لے ئے ستے دیایکان و باوکان و پےروردے کاراندا بے وے۔ بے مے لے ئے مے دا ئے م ئے رک و بے رے رسیارے تیے لے سے رے شانی مامے ستایان و نووسے ران و ھونے رمے ندان و میدیاکان و ھے کارے جیاوازے کانی راگے یاندنے کان و کے مے گا و رے کخراوے فے رمی و نافے رمیے کانی داکے کیے رے لے مافے کانی منداہان و ھر خے مخے رے کی دے سے زی ھیواخوازی داهاتوویے کی گے شتر و شیاوترے بے کورد و کوردستان۔ پے ویستے بے ھے ماھے نگے بے شداری لے م ئے رک و خزمے تے پیرے زے دا بکے یین و ھے موومانیش لے بے ری ئے رے نی ئے م بے رے رسیارے تیے نیشتمانی و نے تے وے یے تیے دا سوودمے ند دے بین۔

ئەو ئامانچ پەرورەردەییانە کە لە میانە ئێدەبی منداڵانە و
پەشکەش بە منداڵان دەکرێن، کەمترین لەو بەها پەرورەردەییانە کە
لە لایەن دایکان و باوکان و باخچەیی منداڵان و قوتابخانە یا لە
رەگەزی هەر هەکارەکی تر و پەشکەشیان دەکرێن.
ئێدەبی منداڵان هەکارەکی پەرورەردەیی سەرکەوتوو
جیهانی هاوچەرخی، بە گۆشتن بە هەش و دە و دەروونی
منداڵان، ئەو هەلەشیان بە دەدەخسەنت، کە وەبەشەکی
پرسیارەکانیان دەستیکەوت. ختووکیەشیان دەدات بە بیرکردن و
نووسین و داهەنان و گوزارشتکردن لە خەیا و بیرکە و لە
هەوا خواستەکانیان.

رەزا شوان